

disorders) пов'язаний з центральною роллю цієї риси у розвитку проблемного занепокоєння (problematic worry) і використання дезадаптивних стратегій подолання стресу (maladaptive coping). На невизначеності ґрунтується стійкий до зникнення страх (extinction-resistant fear), який є центральною ознакою патологічної тривоги (pathological anxiety).

Реакція на невизначеність обумовлювала опанування особистості під час пандемії. Така реакція є чинником психічного здоров'я. Підвищений рівень невизначеності в суспільстві призвів до інтенсивного загального дистресу, розвитку психічних розладів, погіршення настрою, підвищеної тривожності, депресії, вигорання, гострим стрес розладам і післятравматичним стресовим розладам, обсесивно-компульсивним розладам.

Разом з тим, потрібно зазначити, що індивідуальна різниця в проявах нетерпимості до невизначеності (intolerance of uncertainty) визначає ризик розвитку підвищеної тривожності (heightened anxiety), стресу (stress) та орієнтацію на подолання труднощів (approach-oriented coping). Високий ступінь непереносимості невизначеності у людей з вираженою тривожністю (anxious individuals = anxiety disorders) призводить до невідрядно високих оцінок серйозності, важності, значимості і вірогідності виникнення несприятливих лякаючих подій (feared events).

МЕДИКО-СОЦІАЛЬНІ НАСЛІДКИ ВПЛИВУ ОКУПАЦІЇ ТА БОЙОВИХ ДІЙ НА МЕШКАНЦІВ ГРОМАДИ НАСЕЛЕНОГО ПУНКТУ ВЕЛИКА ДИМЕРКА

**Науменко О.М., Губська Д.Я., Калашченко С.І., Киричук А.А.,
Гринзовський А.М., Болбат С.А.**

Національний медичний університет імені О.О. Богомольця

Актуальність. У зв'язку з повномасштабним вторгненням Російської Федерації на територію України, яке розпочалось 24.02.2022р, психічний стан людей різко погіршився, що призвело до падіння якості життя, постійної тривоги, та інших психологічних порушень. Хоча, перші бойові дії почалися ще у 2014 році, більша частина населення України не відчула на собі змін у повсякденному житті та емоційно-психологічному стані, але наслідки подій, які почалися 24 лютого 2022 року змогли зачепити кожного українця. Особливого стресу зазнали люди, які під час повномасштабного вторгнення перебували під окупацією, а саме зі східних, південних, північно-східних та центральних областей України, де проводилися або продовжують відбуватися бойові дії. Київська область була однією з перших, хто відчув на собі всі жахи окупації, і, на прикладі жителів селища міського типу Велика Димерка Великодимерської територіальної громади Броварського району Київської області, яке зазнало окупації з 8 до 31 березня 2022 року, ми розглянемо, як змінилася стресостійкість людей, які пережили ці події, адже зміна цього фактору є маркером виникнення медико-соціальних наслідків у людей, що зазнали дії травмуючих чинників протягом тривалого проміжку часу.

Мета: провести опитування жителів смт. Велика Димерка Київської області та на основі отриманих даних проаналізувати стресостійкість та виникнення медико-соціальних наслідків у жителів населеного пункту в різних вікових категоріях.

Матеріали та методи: були підготовлені питання для опитування, за якими проводилось дослідження групи респондентів зі 129 людей. До першої групи ввійшли мешканці селища від 8 до 30 років (52 людини), у другу – від 31 до 84 років (77 людей). Опитування проводили за допомогою інтернет-сайту «Google Forms». Статистичні розрахунки проводили у програмному забезпеченні «Microsoft Excel 2016», за допомогою статистичних формул та калькуляцій, що наявні у асортименті програми.

Результати. Серед опитованих було 64.3% жінок та 35.7% чоловіків. У I групі таке співвідношення складає 48% до 52% відповідно, у II – 66.2% до 33.8%. Щодо **I групи:** евакуйовувались 69.2% жителів (69.4% жінки та 30.6% чоловіки). 44.2% вважають, що їхній психологічний стан змінився (43.4% жінки та 56.6% чоловіки). 30.7% людей відповіли ствердно на питання про погіршення концентрації уваги (25.7% жінок та 74.3% чоловіків). Також 44.2% відповіли, що відчувають страх під час повітряної тривоги (48.5% жінки та 51.5% чоловіки). Найбільше опитовані хвилюються під час ракетної небезпеки за своє життя (85,3%), за життя рідних (80.7%) та за своє майно (51.4%). 72.1% опитованих інколи почувуються «напоготові», очікуючи, що має статися щось страшне. У більшості опитованих (65.3%) відсутня фізична реакція на спогади про окупацію. На питання про боротьбу з поганими думками 48.8% респондентів відповіли, що спілкуються з близькими людьми (63% жінки, 37% чоловіки), 44.2% поринають в роботу або навчання (43% жінки та 57% чоловіки) і 39.5% займаються домашніми справами (68.1% жінки та 31.9% чоловіки). Щодо **II групи:** з селища евакуйовувалось 68.8% людей (67.9% жінок та 32.1% чоловіків). 75.3% (77.5% жінок та 22.5% чоловіків) опитованих стверджують, що відчувають зміни в психічному стані. 48% (75.6% жінок та 24.4% чоловіків) людей відповіли ствердно про погіршення концентрації уваги. Також 70% (75.9% жінок та 24.1% чоловіків) респондентів відповіли, що відчувають страх під час повітряних тривог. Під час ракетних атак 93.9% опитованих найбільше переживають за життя своїх рідних, 50.4% за своє життя та 35.1% за пошкодження об'єктів інфраструктури. Слід зазначити, що у цій групі за своє майно хвилюється лише 22.9% респондентів. 48% опитованих інколи почувуються «напоготові», очікуючи, що має статися щось страшне. 53.2% стверджують про наявність фізичних реакцій (важке дихання, підвищення артеріального тиску, нудота, головний біль, тощо) при спогадах про окупацію. На питання про боротьбу з поганими думками відповіді респондентів суттєво не відрізняються від першої групи (статистична похибка була в межах 2-3%). Проте, незважаючи на відмінності у психологічних відчуттях, 100% опитаних з обох груп вірять у перемогу України.

Висновки. Хоч війна і вплинула на кожного з опитованих, можна прослідкувати певну залежність, а саме: найбільше евакуйовувались респонденти у віці від 8 до 30 років. На відміну від I групи, яка під час